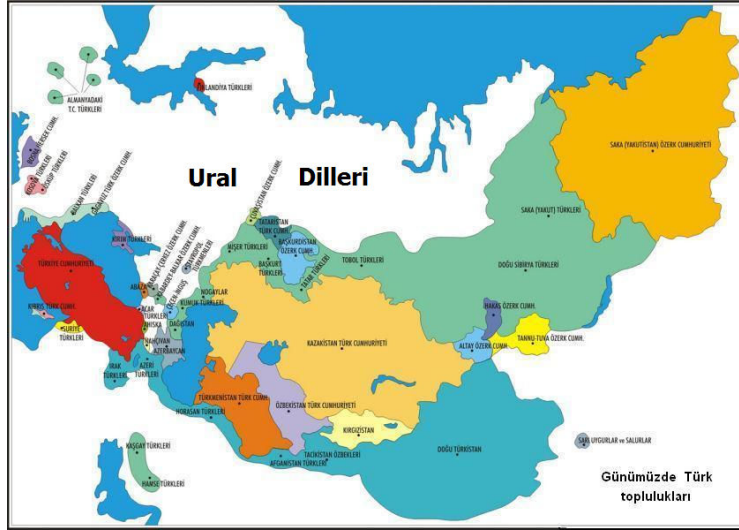

Beringia Dilleri

Doç. Dr. **Haluk BERKMAN**

Asya kıtasının hemen hemen tümünde Türkî diller konuşulmaktadır. Bu dillerin tümü **Altay Dil Grubu** olarak tanımlanmıştır. **43** sayılı **Türkî Diller ve Dukhalar** başlıklı yazımda Asya kıtasındaki Türkî dillerin haritasını görebilirsiniz (1). Bu haritayı altta tekrar sunuyorum.

Haritadaki beyaz bölgede konuşulan dillere **Ural Dil Grubu** denir. Asya'nın kuzey doğusundaki Saka (Yakutistan) Özerk Cumhuriyetinde konuşulan dil de Altay dil grubuna ait olup bir Türkî dildir (2). Saka dilinden **52** sayılı **Sakha Halkı ve Kültürü** başlıklı yazımda söz ettim (3). Fakat her nedense bu bölgede konuşulan dilleri dahi Ural dil grubunun üyeleri yapmaya gayret eden dilciler var.

CORRELATING PALAEO-SIBERIAN LANGUAGES AND POPULATIONS: RECENT ADVANCES IN THE URALO-SIBERIAN HYPOTHESIS (Kadim-Sibirya dillerinin ve toplumlarının ilişkileri: Uralo-Sibir hipotezinde yeni gelişmeler) (4).

1998 yılından beri bu hipotezi kabul ettirmeye gayret eden kişi Türkî dillerin varlığını ret ederek hem kuzeydoğu Asya'da, hem de kuzeybatı Amerika'da konuşulan dilleri Ural dil grubuna dahil etmeye çalışıyor. Bu bölgeye genel olarak **Beringia** adı veriliyor. Beringia bölgesi bir zamanlar buzullarla kaplı idi ve insanlar bu kara köprüsü üzerinden Asya'dan Amerika'ya göç etmişlerdi. Solda Beringia bölgesi görülüyor.

Buzul çağı sona erdiğinde buzullar erimiş ve Bering boğazının iki yakasında kalan toplumların dillerinde bir miktar farklılıklar oluşmuştur. Fakat her iki yakada konuşulan diller Altay grubuna ait olup, Türkî dillerdirler. Altta bu dillerin konuşulduğu bölgeler görülüyor.

Asya'dan Amerika kıtasına yayılan insanların bir kısmı kıyılara yerleşmiş, büyük bir kısmı ise Amerika'nın daha ılıman iklimli orta ve güney bölgelerine yayılmışlardır. Yayılan insanlara **Atabaşkan**lar ve konuştukları dillerin **Atabaşkan Dilleri** (Athabascan) oldukları biliniyor (5). Zamanla bu dil grubu **Na-Dene** olarak genişletildi (6). Dene sözünün aslı **Tineh** olup, "insan" demektir. Tineh sözünün anlamı "tane" veya "dane" olup, Türkçe kökenli olduğu açıkça belli oluyor.

Her iki kıtanın kıyı bölgelerine yerleşmiş olan halkların dillerinden Yukagir ve Eskimo dilleri kaynak (4)'de karşılaştırılmış ve birçok örnek sözcük sunulmuştur. Ancak bu sözcüklerin Ural dilleri ile ilişkileri gösterilmemiştir. Dolayısıyla makalede iddia edilen Uralo-Sibir hipotezi havada kalmakta, hiçbir somut kanıta dayanmamaktadır. Oysaki bu sözcükler Türkçe kaynaklıdır. Altta tablo bu iki dildeki benzer sözcüklerin İngilizce anlamlarını ve Türkçe karşılıklarını sunuyorum. Demek ki Beringia dillerinin tümü Türkî dillerdir.

<u>YUKAGİR</u>	<u>İNGİLİZCE</u>	<u>ESKİMO</u>	<u>TÜRKÇE</u>
Aka	Elder brother	Akkak	Ata
Al	Below	Alu, Atae	Alt
Amlae	Swallow	Ama	Em
Anga	Open	Angva	Aç
Karkhae	Bend, Turn	Kakhae	Kanhırt
Eğ	Walk, Go	Eğle	Eğlen, Eyle
Emee	Mother	Aema	Ana, Ene
Yenkiae	Fire, Burn	Aeka	Yak
Kin	Who	Kina	Kim
Lea	Be, Become	Li	Ol
Ley	Eat, Swallow	İya	Ye, Yut
Ne	Tell, Sound	Nepae	Ne
Para	Origin, Entrence	Patha	Başla
Poğ	White smoke	Puyu	Buğu
Kha	What, How	Kanga	Khangı
Kam	How many	Kavsit	Kaç
Kon	Go about	Kani	Koş

Kaynaklar

- (1) <http://www.halukberkmen.net/pdf/224.pdf>
- (2) https://en.wikipedia.org/wiki/Sakha_Republic#Languages
Bu kaynakta "The Yakut language is a member of the [Turkic](#) language Family",
"Yakut dili Türkî dil grubunun üyesidir" deniyor.
- (3) <http://www.halukberkmen.net/pdf/240.pdf>
- (4) <http://serialsjournals.com/serialjournalmanager/pdf/1482215397.pdf>
- (5) https://en.wikipedia.org/wiki/Alaskan_Athabaskans
- (6) https://en.wikipedia.org/wiki/Na-Dene_languages